

par Īscirtmeta enerģētiskās koksnes stādījumu ierīkošanas iespējām
2016. gada 31. maijā
Madona

Kas ir Īscirtmeta enerģētiskā koksne?

Īscirtmeta enerģētiskā koksne Vidzemes plānošanas reģionā. Esošā situācija. Barjeras. Iespējas. Praktiski piemēri.

Dagnija Lazdiņa

26595683

LVMI Silava

Meža atjaunošanas, ieaudzēšanas un kokaugu stādījumu radošā grupa

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Kas ir īscirtmeta enerģētiskā koksne? Kur to iegūst?

Īsa aprites cikla kokaugu kultūras (short rotation crops – SRC vai short rotation woody crops – **SRWC**) ir ātri augošu koku sugas, ko audzē ar mērķi iegūt ievērojamu biomasas ražu, kuru var izmantot enerģijas iegūšanai, īsā laika posmā:

- Īsa aprites cikla mežkopība (short rotation forestry – **SRF**),
- Īsa aprites cikla stādījumi (short rotation plantations – **SRP**),
- Īscirtmeta atvasāji (short rotation coppice – **SRC**).

Īscirtmeta kokaugu stādījumi atkārtoti jāstāda pēc ražas novākšanas (dažreiz praktizē, piem., eikaliptu vai balto akāciju audzēšanā) vai jāaudzē kā atvasājs (parasti praksē izmanto, piem., papeli un vītoli, arī baltalksni).

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Īscirtmeta enerģētiskā koksnes sugas ieaudzēti ha Vidzemes mežos 2014. gadā.

	Vidzemes			Kopā		
	Kopā	tai skaitā		Kopā	tai skaitā	
		mežs	plantāciju mežs		mežs	plantāciju mežs
Pavisam:	389,8	158,04	231,76	1717,89	525,56	1192,33
tai skaitā ar egli	107,79	31,13	76,66	563,36	144,61	418,75
tai skaitā ar priedi	92,81	29,51	63,3	426,83	161,03	265,80
tai skaitā ar bērzu	131,23	66,9	64,33	545,32	158,2	387,12
tai skaitā ar melnalksni				6,51	0,10	6,41
tai skaitā ar baltalksni	7,20	3,10	4,10	38,00	6,20	31,80
tai skaitā ar apsi	43,57	20,20	23,37	122,37	43,72	78,65
tai skaitā ar ozolu, osi	7,20	7,20		13,90	11,70	2,20

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

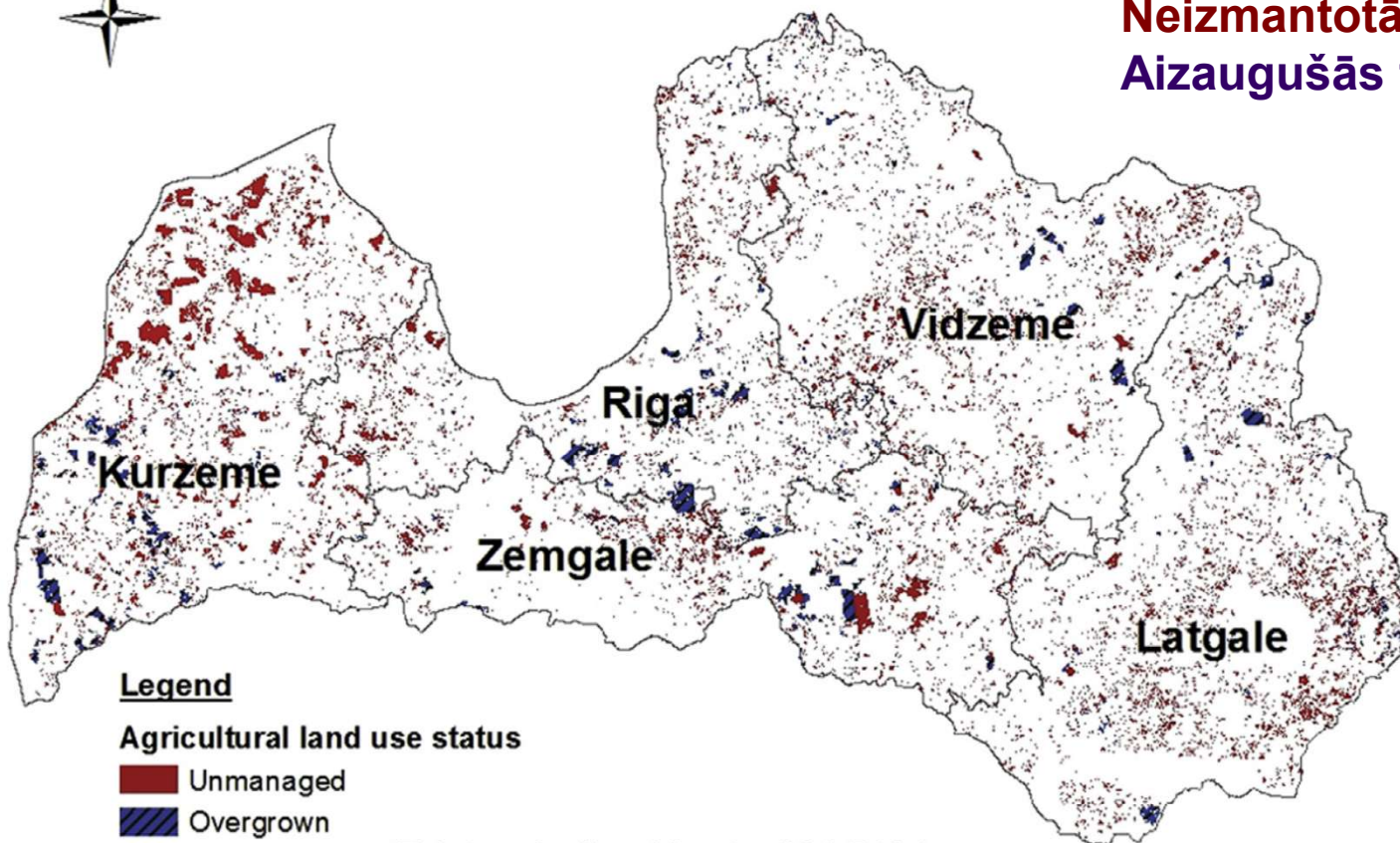
www.vmd.gov.lv

Resources to extend biomass production (Abolina, Volk, Lazdina, Biomass and Bioenergy)

Neizmantotās platības Aizaugušās teritorijas

Total agricultural land = 261,710 ha

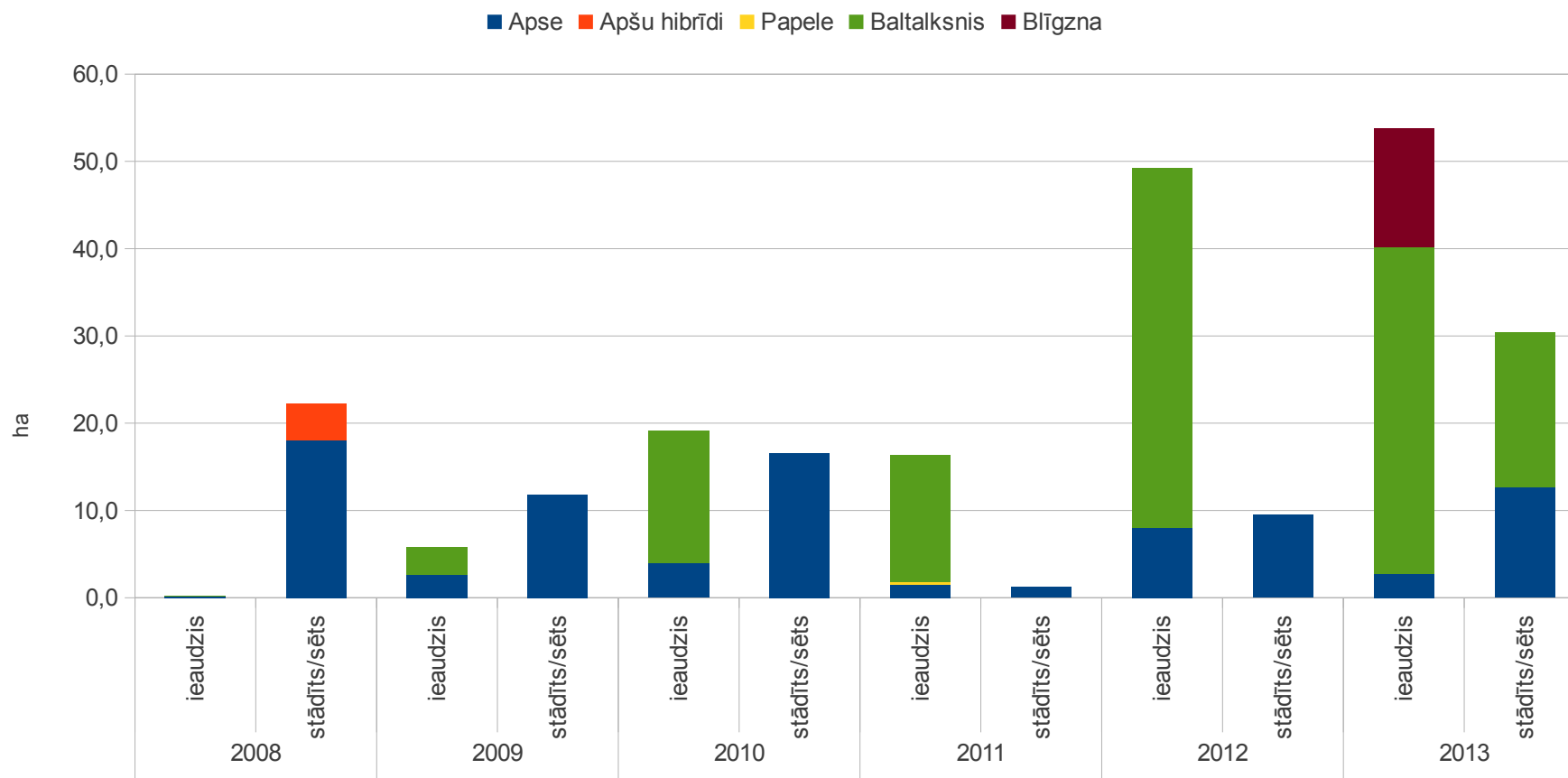
Map made by: Evisa Abolina
Date: May 4, 2012

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Esošā situācija – plantāciju mežos

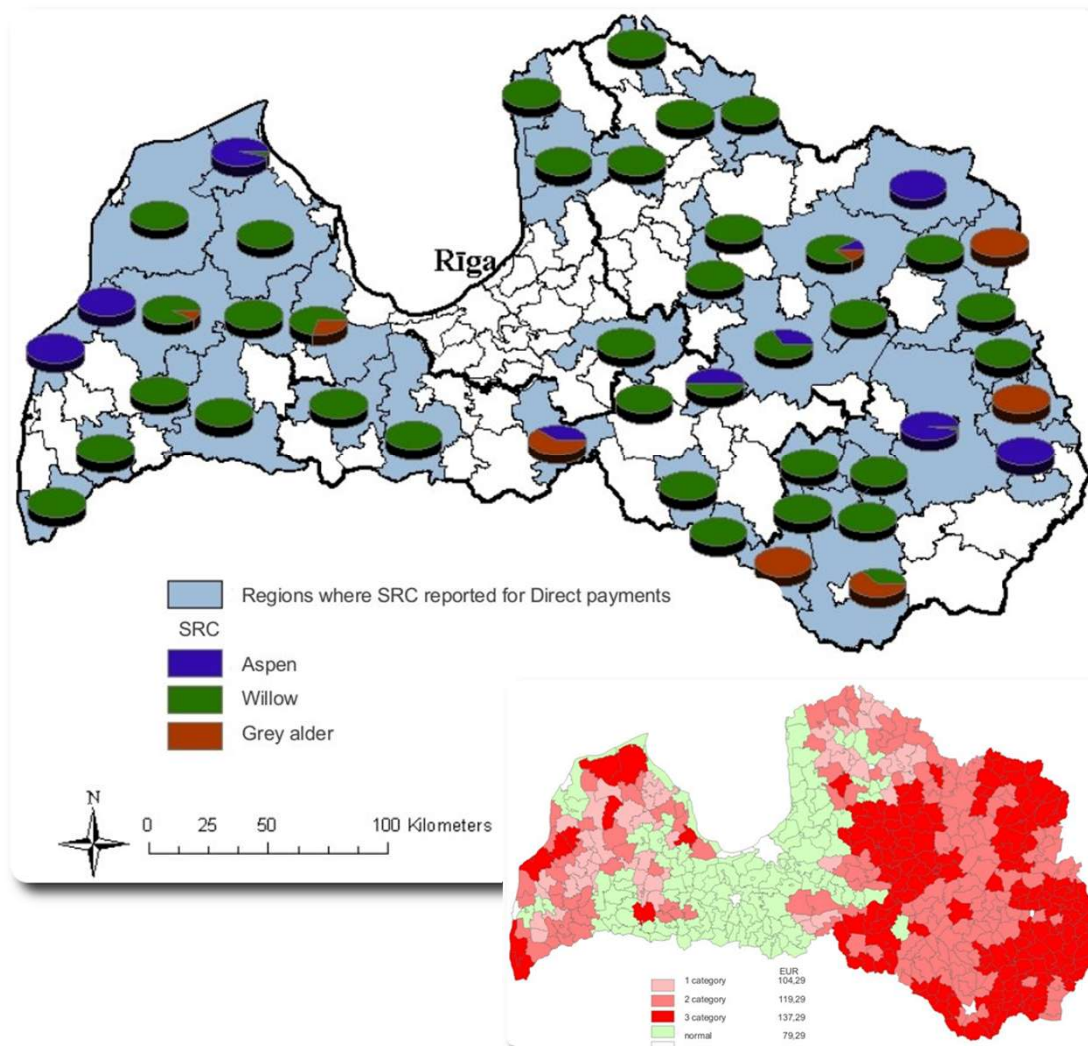
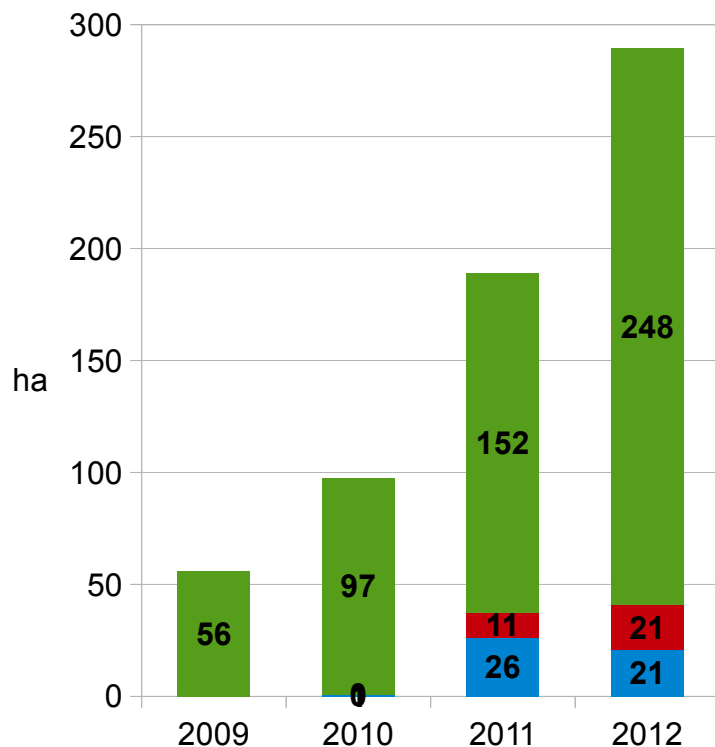

Īscirtmeta atvasāji – Informācija tikai par atbalstam pieteiktām platībām...

SRC as agricultural crop -
Īscirtmeta atvasāji Lauksaimniecības kultūr augs

- Kārkli (Salix spp.)
- Baltalksnis (Alnus incana)
- Apse, papele (Populus spp.)

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Lauksaimniecības kultūras kodi:

http://www.lad.gov.lv/files/ladNewsItemFile/18/Informativais_materials_2015.pdf

Ilggadīgie stādījumi:

Saldie un skābie ķirši (932)

Kokaugu stādaudzētavas LIZ (€

??? Citur neminēti ilggadīgie stādījumi

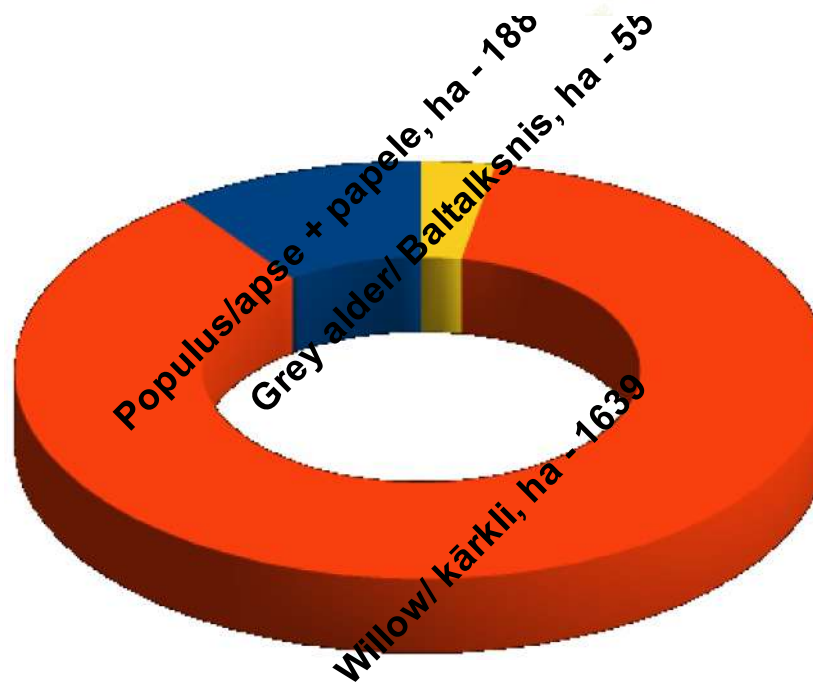
Īscirtmeta atvasāji:

Apse (644)

Kārkli (645)

Baltalksnis(646)

LIZ par kuru nevarsaņemt atbalstu (620)

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Barjeras

- Kāpēc Latvijā ir tik maz stādījumu, ja zināms, ka šīs koku sugas aug ātri:
  - Latviešu piesardzība ?
  - Pieredzes trūkums ?
  - Informācijas trūkums ?
  - Labās prakses piemēri ?
    - Izmaksas?
  - Stādmateriāla pieejamība?
    - Novākšana?
    - Pieprasījums ?

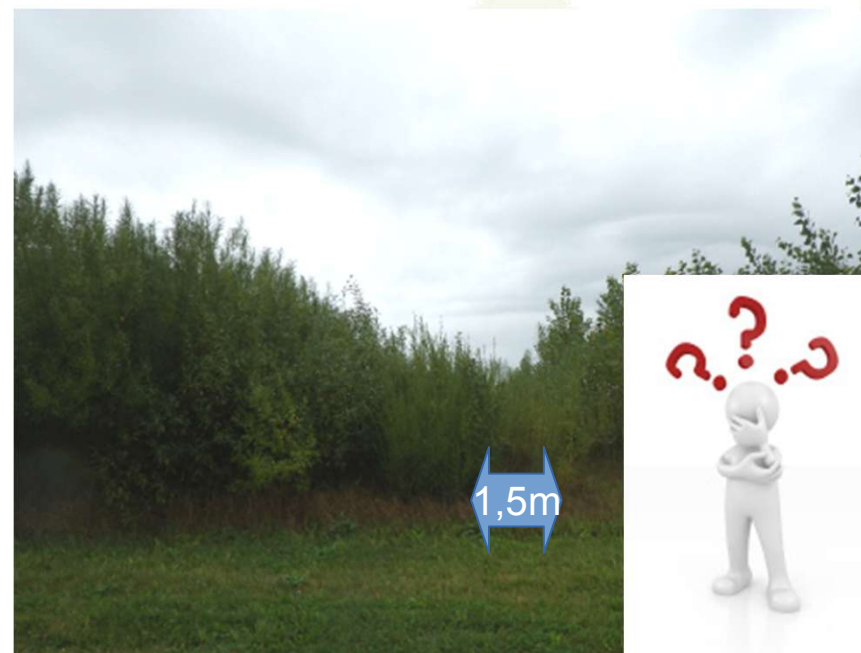
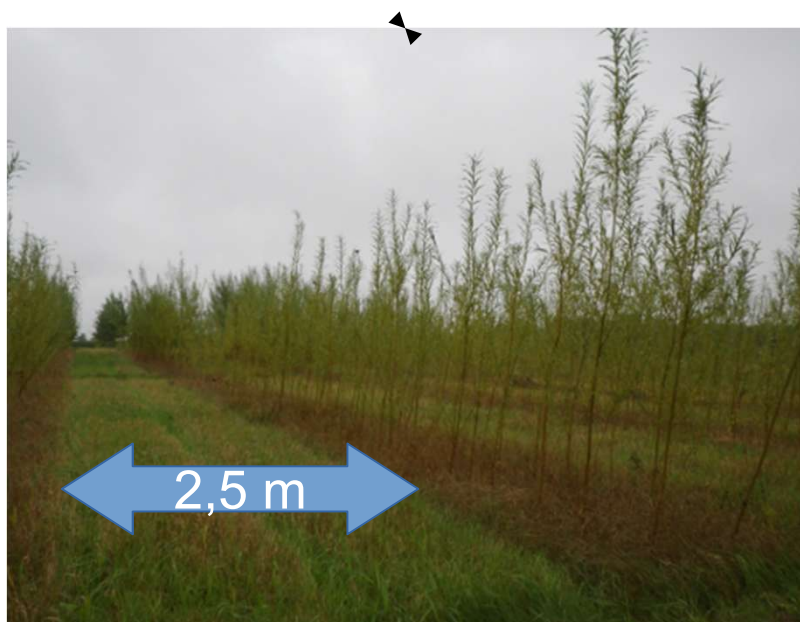

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

67. Ilggadīgo stādījumu platība ir uzturēta kultūraugu audzēšanai piemērotā stāvoklī, ja rindstarpas, kuru platums pārsniedz vienu metru, tiek izplautas vai mehāniski apstrādātas līdz kārtējā gada 15. septembrim.

Kārkli

(kloni un stādāmais materiāls)

www.salixenergi.se/Seedproducers

June

Start

Varieties & Cuttings

Planting

- 500 hectares in Lithuania

Cutting producers

Harvest

Machines for SRC willow

Willow as energy crop

About SEE

The SEE professional

Licensed cutting producers/distributors in Europe

- Svalöv SEE head office
- Employees SEE
- Licensed seed producers/distributors

Latvia
SIA Latsalix
Reinis Silups
Ausekļa iela 3-33a
LV-1010 Rīga
Mobile +371 202 777 84
reinis.silups@latsalix.lv

Co-funded by the Intelligent Energy Europe Programme of the European Union

Kārkli (kloni un stādāmais materiāls)

Willow Cuttings Is Being Planted

Willow is being planted in form of cuttings, with help from a 4-rows planting machine. The capacity is around 1ha per hour.

[Read more.](#)

Plant breeding

Selections are made among off-spring from crosses between well defined parental clones. Varieties are then registered and certified for plant protection within EU. The plant breeding work of willow is performed by techniques that have been learned after many years of experience with the crop. The first crosses are made early in 2011 and a number of clones/potential varieties are now established on our experimental fields at Billeberga in south of Sweden.

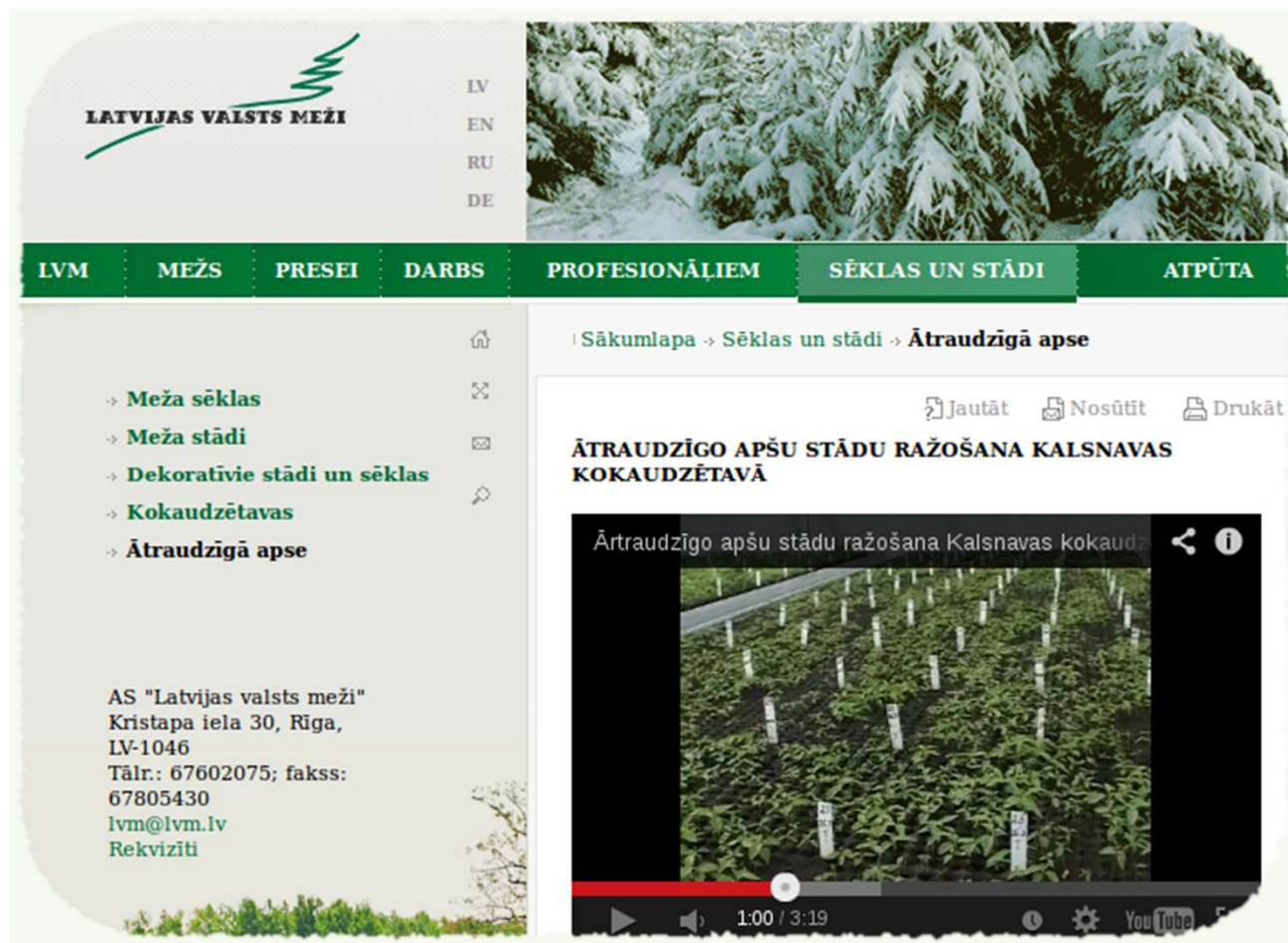
Four varieties have been registered at the EC Plant Variety Office. These varieties will be DUS tested and if every things went well the varieties will be certified in 2014. The "varieties", however, can be sold already in 2013, but under their provisional registered numbers. The four varieties applied for registration are, given with their proposed names:

- **Estelle.** A cross between the varieties Inger and Sven
- **Wilhelm.** A cross between the varieties Sherwood and Björn
- **Birgit.** A cross between the varieties Inger and Olof
- **Erik.** A cross between the varieties Tordis and Björn
- **Ester,** a cross between the variety Linnéa and "Shrubby willow"
- **Winter,** a cross between the variety Tordis and a winter hardy Russian clone

→ SIA Latvijas Bioenerģijas Kompanija, Vilandes iela 5-16, LV-4201 Rīga, LATVIA

Apšu hibrīdi (kloni un stādāmais materiāls)

The screenshot shows the website 'LATVIJAS VALSTS MEŽI' with a navigation menu and a video player. The video player displays a field of young trees with white markers, and the title is 'ĀTRAUDZĪGO APŠU STĀDU RAŽOŠANA KALSNAVAS KOKAUDZĒTAVĀ'. The video progress bar shows 1:00 / 3:19.

Papeles

(kloni un stādāmais materiāls)

atestēt un reģistrēt papeļu hibrīda (*Populus balsamifera* L x *Populus laurifolia* Lebed.) klonu P0114
adrese: klons glabājas Nacionālajā botāniskajā dārzā papeļu klonu kolekcijā
sugas botāniskais nosaukums: **Papeļu hibrīda klons P0114 (*Populus balsamifera* L.x *Populus.laurifolia* Lebed.)**
ieguves avota veids: **klons**,
iegūstamā materiāla veids: potzari,
izmantošanas mērķis: **tradicionālā mežsaimniecība**,
materiāla izmantošanas teritorija: **Latvija**,
ieguves avota izcelsme: **nezināma**,
ieguves avota kategorija: **uzlabots**,
ieguves avots **nesatur ģenētiski modificētus organismus**,
ieguves avota reģistrācijas (MRMIA reģistrā) numurs: **1938060041**.

Vēl nav dīleru un pavairošana notiek “uz pieprasījumu”.

Reģistrēts vietējais meža
reproduktīvais materiāls (LVMI
Silava)

Klonus pārbaudam:

- ALASIA – AF2, AF6, AF7, AF8 (Itālija),
- 15klonu maisījums (Skogforsk) kolekcija,

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Baltalksnis

Stādi tiek audzēti uz pasūtījumu!

Google

[Timeklis](#) [Attēli](#) [Maps](#) [Video](#) [Vēl ▾](#) [Meklēšanas rīki](#)

Aptuveni 7 150 rezultāti (0,81 sekundes)

[PDF] (Alnus incana L. (Moench)) - Silava
www.silava.lv/userfiles/file/.../Mezzinatne%2021%20Liepins.pdf ▾
 autors K Liepiņš - [Saistītie raksti](#)
 viengadīgus baltalkšņa ietvarstādus un Lannen Plantek 35 F konteineros audzētus melnalkšņa ..... Šajos konteineros audzētie **baltalkšņa stādi**. Rezultāti.

Par baltalksni - vai ir vērts iedziļināties tā audzēšanā?
www.mezaipasnieki.lv/.../par_baltalksni_-_vai_ir_verts_iedzilinaties_tā_... ▾
 2012. gada 13. nov. - Daudzu mežsaimnieku ilgstoši nīdētās «nezāles» - **baltalkšņa** ...
 Viņš ir veicis mēģinājumus stādīt egles **baltalkšņu** audžu vietā, tomēr ne visās ...

Latvijas valsts meži - Sēklas un stādi
www.lvm.lv/seklas-un-stadi ▾
 Sēklas un **stādi**. Tu atrodi: Sēklas un **stādi**. Produktu veidi ... [Sēklas_web.jpg](#) · [Meža stādi](#) · [Dekoratīvie stādi](#) · [Kalsnavas arborētums](#) · [Sēklas](#) ...
 Šo lapu esat apmeklējis 3 reizi(-es). Pēdējā apmeklējuma datums: 14.14.10

Baltalksnis 'Lacinata' - Horti.lv - dārzkopības portāls
www.horti.lv ▾ [Lapu koki un krūmi](#). [Segsēkļi](#) ▾ [Alkšņi](#) ▾
 Darbības veids: [Dekoratīvo stādu audzēšana](#), [stādu komplektēšana](#), [dižstādi](#). ... [Ārijas stādaudzētavā stādi tiek vairoti no pašu izaudzētām sēklām, tādēļ ir ...](#)

Ātraudzīgo koku sugu audzēšana – Latvijas enerģētikas ...
www.videsvestis.lv/content.asp?ID=103&what=52 ▾
 Varbūt pēc laika parādīsies kaut kas pilnīgi cits, piemēram, **baltalkšņa** hibrīds, kurš ...
 Tas ir ļoti daudz, jo parasti **stāda** mazāk – aptuveni 1000 vai 1100 koku.

Daudzfunkcionālas plantācijas: Alkšņi un Bērzi
www.agroforestrylatvia.com/p/alksni.html ▾
 Lietojot sliktas kvalitātes **stādus**, būs nepieciešama ilga laika kopšana un regulāra

Baltalksnis

http://www.mezaiipasnieki.lv/lv/jaunumi/par_baltalksni_-_vai_ir_v%C4%93rts_iedzi%C4%BCin%C4%81ties_t%C4%81_audz%C4%93%C5%A1an%C4%81_/

Mežzinātnes institūta Silava direktors Jurgis Jansons:
Baltalksnis ir ceturtā izplatītākā koku suga Latvijā, neapšaubāmi visātraudzīgākā un bez mežsaimniecības reglamentiem un, līdzīgi kā jebkura cita koku suga, pozitīvi reaģē uz agrīnajām kopšanas cirtēm. Ir jābūt piesardzīgiem, kādu koku sugu noniecinot kā mazvērtīgu. Diemžēl ilgus gadu desmitus par «nezāli» Latvijā uzskatīja bērzu.....

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Iespējas

http://www.mezaipasnieki.lv/lv/jaunumi/par_baltalksni_-

[_vai_ir_v%C4%93rts_iedzi%C4%BCin%C4%81ties_t%C4%81_audz%C4%93%C5%A1an%C4%81_!](#)

Mežzinātnes institūta Silava direktors Jurgis Jansons:

Tomēr koku sugas vērtību nosaka vienīgi tirgus.

Atrodot stabilu nišu apsēm un baltalkšņiem, mežsaimniecības priekšstatī var apgriezties ar kājām gaisā. Tomēr pāraugušu apšu un baltalkšņu audžu uzkrāšanās liecina - niša joprojām nav atrasta.

Ja meža īpašniekam būtu izdevies laimēt loterijā vienu ha galvenajā cirtē nocērtamu mežu, izdarot izvēli starp egļu mežu un baltalksnāju, kuru no abiem viņš izvēlētos?

Un vai mēs būtu laimīgāki, ja auglīgajos mežos egļu un bērzu vietā mums šobrīd būtu kopti baltalkšņi?

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Praktiski piemēri - 1

No Latvijas uzņēmuma līdz starptautiskam uzņēmumam

Reinis Silups
Project Manager Baltic States
Mobile +371 202 777 84
reinis.silups@salixenergi.se
Ausekla iela 3-33a
Rīga
LV-1010
Latvia

SIA "SALIXENERGI BALTIC"
2014.gada 1.jūlijs

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Uzņēmējdarbība Madonā

SĀKUMS UZŅĒMĒJDARBĪBA UZŅĒMĒJIEM INVESTORIEM VIEDOKĻI

SIA "LATSALIX"

Logo:

LATSALIX

Nosaukums SIA "LATSALIX"

Kontaktpersona Didzis Biķernieks

Tālrunis 26535197

E-pasts didzis.bikernieks@gmail.com

Adrese

Mājaslapa www.latsalix.lv

Prece/Pakalpojums Veicam neizmantotās lauksaimniecības zemes izmantošanu ražojot šķeldu ar augstu enerģētisko vērtību. Pakalpojumi:

- Sertificētu kārkļu stādu iegāde un piegāde
- Kārkļu stādu stādīšana
- Konsultācijas
- Sadarbības iespējas ar zemes īpašniekiem, slēdzot ilgtermiņa līgumus

Tepat Jērcēnos, privāta iniciatīva:

Mežu saimnieks stāda mazauglīgās augsnēs – kūdrājos un pārāk mitras vietās, kur graudu audzēšana nav iespējama.

Baltalksnis, melnalksnis, papele, kārkli

Salīdzinoši lielas plantāciju platības “Dārzniekos” apstādītas ar bērziem, no kuriem plānots iegūt finierklučus vai papīrmalku.

Kūdrāji bērziem neder, tāpēc tur stāda baltalksni. Lai no baltalkšņa iegūtu šķeldu, nepieciešami 10 gadi, taras klučus – 15 – 20 gadi. Turklāt baltalkšņi atjaunojās ar celmu un sakņu atvasēm, tāpēc izdevumi meža atjaunošanai ietaupās.

Slapjās vietās saimnieks stāda melnalksni. Apmēram hektāra platībā iestādīta arī papele. “Esam atlasījuši Latvijas kлона papeles. Papeli un baltalksni var izmantot ne tikai šķelda kā kārkļus, bet arī papīrmalkai un taras klučiem,”

Nelielās platībās Jērcēnos audzē arī astoņu šķirņu Zviedrijas hibrīdos kārkļus. Sadarbībā ar “Silavu” iestādīta arī vietējā kārkļu šķirne “Monika”. Energo kultūru mēslošanai izmanto dūņas no Strenču novada ūdens attīrīšanas iekārtām.

“Ar šķeldas realizāciju, domājams, nebūs problēmu, jo Sedā un Strenčos būs ar šķeldu kurināmās koģenerācijas stacijas. Ir cerība, ka tad cena arī būs atbilstoša kvalitātei, lielāka, nekā patreiz pašvaldības iepirkumos.”

Praktiski piemēri - Tepat Valmierā un reģionā, Īscirtmeta plantācijas....

ECOMARK

Par uzņēmumu

Ātraudzīgie kārkli

Šķeldu ražošana

Attēli

Kontakti

Par uzņēmumu

Pieprasījums pēc enerģētiskās šķeldas ir neizsīkstošs gan vietējiem, gan ārvalstu uzņēmumiem, kuri šķeldu izmanto gan kā kurināmo, gan kā izejmateriālu tālāku produktu ražošanai - granulas, briketes, OSB plātnes, elektrība. Galvenais stratēģiskais mērķis attiecībā uz energokultūru audzēšanu ir Latvijas atjaunojamo energoresursu potenciāla izmantošana, saražoto produkciju kā izejmateriālu realizējot tālāk elektroenerģijas un siltumenerģijas ražotājiem.

Uzņēmums piedāvā:

- konsultācijas kārkļu audzēšanas jautājumos;
- kārkļu stādmateriāla audzēšana un uzglabāšana;
- kārkļu stādmateriāla pārdošana, piegāde un sagatavošana stādīšanai;
- stādīšanas darbu organizēšana un uzraudzība;
- stādīšana ar specializētu mehānisku stādīšanas mašīnu;
- nezāļu mehāniska iznīcināšana;
- nezāļu iznīcināšana ar selektīvo ķīmiju;
- kārkļu pļaušana pēc pirmās augšanas sezonas;
- kārkļu plantāciju apsaimniekošanas pilns cikls (no zemes sagatavošanas darbiem līdz ražas novākšanai un realizēšanai).

Šķeldu piegāde SIA Liepājas Enerģija

29-10-2014

Ar 2014. gada jūniju SIA Ecomark piegādā šķeldas SIA Liepājas Enerģija

<http://www.liepajasenergija.lv/617-skeldas-piegrades-norit-veiksmigi>

[Lasīt vairāk](#)

Sadarbības partneri

29-10-2014

Ideju mežs: Kārkli

30-10-2013

Aizaugušu, apgrūtinātu lauksaimniecības zemju attīrīšana un sagatavošana plantāciju ierīkošanai

27-09-2013

Kārkļu plantāciju ierīkošana

26-09-2013

Jaunas kārkļu šķīmes no Zviedrijas

26-09-2013

Jaunās atvases sasniedz 3,5 metru garumu

26-09-2012

Jaunie stādījumi ieaugušies

29-06-2012

Mehanizēta nezāļu apkarošana

18-06-2012

Iegādāta kārkļu stādu ierīkošanas iekārta

15-05-2012

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

